

- **PROGRAM CJELOVITE OBNOVE POVIJESNE JEZGRE GRADA ZAGREBA** kojeg provodi **Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba** u suradnji s **Institutom za društvena istraživanja u Zagrebu** (IDIZ)

- **SOCIOLOŠKA STUDIJA GORNJI GRAD I KAPTOL – RADNA VERZIJA**

- **RADNU VERZIJU IZRADILA: dr. sc. Anđelina Svirčić Gotovac, voditeljica Sociološke studije**
- **U Zagrebu, 21. prosinca 2022.**

- **Javna tribina, dvorana Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža**
- **Zagreb, 24. siječanj 2023.**

• SOCIOLOŠKA STUDIJA: I. faza provedbe kvalitativnog tipa istraživanja: fokus grupe i intervjui

- Ciljano se istraživalo i kontaktiralo stanovnike triju mjesnih odbora iz povijesne i središnje zone grada Zagreba: **MO Gornji Grad, MO August Cesarec i MO Nova Ves**. Tijekom mjeseca **prosina 2022. g.** u **fokus grupama (2) i polustrukturiranim intervjuima (2) sudjelovalo je ukupno N=10 ispitanika** (stanara), 6 žena i 4 muškaraca – iz zona obuhvata ulica triju navedenih mjesnih odbora iz uzorka.
- Ispitanici/respodenti su većim dijelom bili u ulozi vijećnika/ca ili predsjednika/ca mjesnih odbora, te Vijeća gradske četvrti Gornji grad i Medveščak te je prikupljanje podataka dodatno prošireno i na trenutne aktivnosti koje provode mjesni odbori i četvrti kao najniža razina gradske politike i lokalna razina odlučivanja o neposrednoj životnoj okolini
- Protokol pitanja podijeljen je na dvije tematske cjeline: **1. Kvaliteta života na Gornjem gradu i Kaptolu i 2. Cjelovita urbana obnova i revitalizacija Gornjeg grada i Kaptola**. Na osnovi njih obrađeni su i izneseni osnovni (prvi) rezultati u preliminarnoj verziji studije.

- **Sadržajnom analizom i kodiranjem dobivenih podataka** iz kvalitativnog istraživanja dobiveno je **pet osnovnih kategorija odgovora**, odnosno kodova:
a) post-potresna obnova i odlazak stanovnika; b) kvaliteta života na svakodnevnoj razini; c) promet i prometna rješenja; d) povezanost s prostorom i pripadanje ovom dijelu grada; e) kratkoročna i dugoročna revitalizacija.
- Iz navedenih odgovora o **A) postpotresnoj obnovi i mogućem odlasku** vidi se da ima različitih razina oštećenja od potresa i iako ima stanara koji su trajno ili privremno odselili vrlo je znakovito i da postoji dobar dio stanara koji su ostali u svojim kućama i stanovima te ne misle odseliti jer im niti kuće nisu jako stradale, ali imaju problema s upraviteljima i gradskim službama. Postoji velik problem nesigurnosti prolaza kroz oštećene ulice na koje još uvijek padaju dijelovi fasada i komada žbuke sa zgrada što im značajno umanjuje kvalitetu života i smatraju velikim problemom na svakodnevnoj razini. Majstore vrlo teško pronalaze jer im se ne dozvoljava za dolazak kamionima besplatan parking ili povlaštene karte i slobodan pristup, pa svakodnevno plaćaju kazne za parkiranje što izaziva ogorčenje i kod jednih i drugih.
- *Ono što nam srozava kvalitetu života je prolazak nas stanara i djece po tim uličicama i svi smo u strahu da nama i djeci nešto ne padne na glavu. Druga stvar je da do majstora ne možeš doći ni za lijek, a koji uspiju to su takve peripetije jer im komunalni redari opale kaznu jer istovaruje skelu. Tu jednostavno nema elastičnosti, a trebalo bi se radnicima Malinske, Mlinarske i Nove Vesi dati povlaštene karte, a ne da plaćaju kazne. Majstori nas izbjegavaju kad im kažeš gdje trebaju raditi što srozava kvalitetu života (Ž, Malinova ulica)*
- *Žuta naljepnica je na zgradi, imali smo upravitelja zgrade GSKG čija je podrška je bila da mi daju broj da dalje zovem za skidanje dimnjaka samo. Osam mjeseci sam bio izvan zgrade. Od kolovoza 2021. čekamo na povrat 156 tisuća kn od kojih nismo vidjeli niti jednu jedinu lipu koji smo osigurali vlastitim sredstvima. Grad ne funkcionira niti njegove stručne službe (M, Pod zidom)*
- Neki su istaknuli i da su u zgradama (kućama) većinom stariji građani koji nisu željeli sudjelovati u obnovi osim minimalno potrebnog jer su već u kreditima od ranije te nisu željeli dalje povećavati zajedničku pričuvu i naglašavaju da će radije živjeti u oštećenim zgradama nego se zaduživati jer im to financijske mogućnosti ne dopuštaju.
- *Kuća je od prije zadužena i još godinu-dvije ćemo to otplaćivati i niko ne želi da mu pričuva skoči jer nije nužno sve to popravljati (Ž, Nova Ves)*

• **B) kvaliteta života na svakodnevnoj razini; C) promet i prometna rješenja**

- Od postojeće javne i primarne infrastrukture stanari MO Gornji grad se žale da imaju samo ljekarnu (u Kamenitoj ulici) jer je i zadnja trgovina mješovitom robom (u Ćirilometodskoj ulici) nedavno zatvorena te su zbog nabavke osnovnih namirnica prisiljeni ići u Donji grad. Za stanare mjesnog odbora Nova Ves također nije puno bolja situacija i za sve nabavke vezani su uz Kaptol centar.
- Za većinu svojih potreba i usluga koje trebaju, od doma zdravlja (sada na Dolcu) i drugih institucija moraju se spuštati u Donji grad i Ilicu što je za starije i slabije pokretne stanare ponekad teško. Zadovoljni su autobusom koji prometuje Gornjim gradom i bez njega kažu da bi bilo još teže.
- Najveće nezadovoljstvo ide ipak prema automobilskom prometu koji je na Gornjem gradu ponekad vrlo opasan i nesiguran kako za pješake tako i vozače koji generalno voze brzo i u sadašnjoj prometnoj regulaciji vrlo često namjerno rade prekršaje kako bi manje kružili te time često dovode u opasnost sebe i druge. Ističu i tzv. noćne utrke i objesnu vožnju najviše mladih vozača od sjevernog poteza prema centru (uz Kaptol centar i Medvedgradsku ulicu) na koje nitko ne reagira i koji osim što stvaraju buku i stres izrazito su opasni po život svih stanovnika (stanara i vozača).
- *Imate noćne trke ovdje, nema uspornika, cijeli Gornji grad je vrlo opasan, a ne može proći majka s kolicima koliko je sužen taj prostor sa štitnicima sa strane. Dali smo prijedlog i da se ograniči brzina na 40 km na sat zbog povijesne jezgre. (M, Nova Ves)*
- Žale se na manjak parkirnih mjesta koji su dodatno oduzeti gradnjom Ban centra ili novom pješačkom zonom u staroj Vlaškoj, a na Gornjem gradu otvaranjem gradilišta s obnovom od potresa. Najviše im pak smeta tzv. antiteroristička mjera koju je uvela Vlada postavivši zaštitnu ogradu uz Markov trg čime su građani onemogućeni u prolasku sjever – jug i koja se niti nakon poslanih pritužbi nije dala maknuti ili makar postaviti koridor za prolazak stanara. Time su se političke institucije postavile nadmoćno i nefleksibilno prema potrebama stanara Gornjeg grada.
- *Policija nije udovoljila zahtjevu da se makne ograda koju su postavili, a pisalo se i Vladi od koje nismo dobili nikakav odgovor. Nema dijaloga. (Ž, VGČ)*

• **B) kvaliteta života na svakodnevnoj razini; C) promet i prometna rješenja**

- Dio kritika od strane stanara odnosio se i na buku koja dolazi iz ugostiteljskih objekata i kako na nju najčešće ne mogu utjecati jer se inspekcija i policija često oglašuju na takve pritužbe.
- *Kafići izbace zvučnike vani i to je ludilo do tri četiri sata ujutro, a policija kad dođe oni stišaju i onda kad ode opet naviju dalje itd. (M, Nova Ves)*
- Nezadovoljstvo stanara ide i prema novom načinu odvoza otpada koji se planira kroz podzemne spremnike za koje, primjerice, u mjesnom odboru August Cesarec nisu zadovoljni kako s komunikacijom s Vijećem gradske četvrti tako niti s njihovom planiranom lokacijom.
- *Nama je došao prijedlog za podzemne spremnike otpada, a nije nam nitko rekao da će se smeće prestatu odvoziti s kućnog praga kao primarni način odvoza i preko noći da će biti drugačije i da budemo nosili smeće do tih spremnika. Lokacije su se rasporedile bez da smo mi te lokacije predložili. Mi bi trebali novi raspored. Komunikacija nije dobra s Vijećem gradske četvrti. (M, Tkalčićeva ulica)*
- Što se tiče javnih i zelenih površina generalno su zadovoljni i smatraju da ih ima ali da su neki ipak vrlo zanemareni poput parka na Opatovini ili Vranicanijeve livade koja je neadekvatno hortikulturno obnovljena i nije zaživjela u svojoj javnoj upotrebi. No, stanari Nove Vesi uopće nemaju dovoljno zelenih površina ali su nadomak nekih postojećih parkova koji su zapušteni i više se ne koriste, primjerice Jurjevska park šuma ili stari park u Lepoj Vesi. To su lokacije koje bi se kroz kratko vremensko razdoblje dale urediti i stanarima tako poboljšati kvalitetu života posebno u ljetnim mjesecima. Također smatraju da je vrlo malo javnih dječjih igrališta što je nedopustivo te se većinom slažu da se danas treba puno više ulagati u njih kao i u dječje vrtiće.
- *Dječja igrališta ne postoje, a mislim da je javni interes da su djeca vani. Planirati igrališta je prioritet. (M, Tkalčićeva ulica)*
- *Najmanja stvar koju morate osigurati u centru su dječji vrtići (M, Pod zidom)*

• **D) povezanost s prostorom i pripadanje ovom dijelu grada; E) kratkoročna i dugoročna revitalizacija**

- Kod većine postoji osjećaj pripadanja i brige kako prema prostoru tako i prema zajednici s kojom se poistovjećuju i emotivno povezuju zbog dugogodišnjeg stanovanja i življenje te poznavanja svojih susjeda. Ističu i da je ta uloga zajednice sada smanjena i ugrožena te da je bila jače prisutna ranije prije dvadeset ili više godina. Većina se ne bi preselila niti živjela u drugom dijelu grada jer su svjesni njegove vrhunske lokacije i dostupnosti.
- *Volim taj centar i tu gdje jesam i to mi se sviđa. Živim od pete godine i želim ostati. (Ž, Pod zidom)*
- *Ja osobno se ne mogu zamisliti da živim igdje drugdje nego gdje živim. (M, Tkalčićeva)*
- Kada se stanare pitalo za mogućnosti nekih dugoročnijih ali i onih kratkoročnijih rješenja za njihov prostor bili su vrlo kritični, ponekad čak rezignirani i pesimistični. No, određene prijedloge za pojedine točke u ovom području ili pojedinim ulicama na koje bi se moglo čak vrlo brzo djelovati i mijenjati ih, istaknuli su **Opatovinu, plato Gradec, Gornji grad sa svojim muzejima te tržnicu Dolac**. Za tržnicu i obližnju Opatovinu smatraju da grad vrlo loše upravlja njima i da se ne koriste brojne mogućnosti koje postoje, na primjer lokalne proizvođače iz okolice te unutarnji dio tržnice koji je poluprazan. Opatovina je također većinom prolazna i neiskorištena dovoljno. Za sve su se te lokacije složili da su vrlo zapuštene te ne odgovaraju povijesnoj važnosti ovog dijela grada. Ističu i kako su posebno kulturne aktivnosti zamrle, a Gornji grad postaje spavaonica.
- *Grad treba biti inicijator i osmisliti gospodarske mjere koje bi podržale kreativnu industriju. Koristiti Gornji grad ne samo za trgovinu i konzumaciju. Gornji grad ne treba biti muzej i imati samo tradicionalne obrte – treba biti životan. (Ž, VGČ)*
- *U bilo koje doba Opatovina je otužna i kome ona treba? A od Franjevacca do Dolca može biti jedna cvjetna aleja i to je prekrasno. (M, Pod zidom)*
- *Na Gornjem gradu je bilo puno više kulturnih sadržaja, klubova, kafića gdje smo izlazili, a sada više nema ništa. (Ž, Mlinarska ulica)*

• **D) povezanost s prostorom i pripadanje ovom dijelu grada; E) kratkoročna i dugoročna revitalizacija**

- Neki stanari predlažu nova prometna rješenja i uvođenje tzv. prometa u mirovanju koji bi ojačao javni promet, a automobilski umanjio i usporio, odnosno bio bi dozvoljen samo za stanare i hitne intervencije te dostavu. No dio njih ne želi prekid automobilskog prometa po Gornjem gradu jer bi po njima to bilo pogubno i dodatno bi stvorilo kolaps na čvoru Medveščak i uz obližnje ulice. Svi zagovaraju bolji javni promet i svi se slažu da je javni promet najvažniji dio rješenja prometnog zagušenja centra grada. Također predlažu i neke nove alternativne modele poput električnih automobila i autobusa za Gornji grad koje bi grad mogao poticati i subvencionirati. Što se tiče uvođenja novih pješačkih zona tu su vrlo podijeljeni i dio jest za njih ali dio još uvijek nije i od njih ne vidi korist.
- *Ono što mi se ne sviđa je to oduzimanje života iz centra grada. Trebaš dati i ljudima koji tu žive neku mogućnost opstanka jer je naš najveći problem parkiranje koje su nam pooduzimali odasvuda, od Katedrale, Cesarčeve, Vlaške, a nigdje nam nisu dali nikakvu alternativu, a promet samo buja. Ovo zadnje što su napravili sa Starom Vlaškom napravilo je užasan prometni kolaps i kruženje automobila, zatim ima smeća posvuda i još također davanje apsolutnog primata ugostiteljima (Ž, Pod zidom)*
- *Parkiranja nema na Gornjem gradu jer je trenutno gradilište, a dodatno su ga oduzeli Vlada i Sabor. Treba model koji je fleksibilan – omogućiti da parking bude rezerviran za institucije samo jedno vrijeme – dio dana - a kasnije da može biti za stanare (Ž, VGČ).*
- *Dvije stvari, prvo za javni prijevoz i autobuse električne, i drugo koje su subevncije za poticaje stanarima za kupnju električnih automobila. Što je više ekološki i manje zagađuje te ne stvara buku (Ž, Mlinarska ulica)*
- *Zamrlo je sve no tu sam. (Ž, Malinova ulica)*